DOMSTOLENS DOM
16. december 1992 *

I sag C-306/88,

angående en anmodning, som High Court of Justice, Queen's Bench Division, i medfør af EØF-traktatens artikel 177 har indgivet til Domstolen for i den for nævnte ret verserende sag,

Rochdale Borough Council

mod

Stewart John Anders,

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af EØF-traktatens artikel 30 og 36,

har

DOMSTOLEN

sammensat af præsidenten, O. Due, afdelingsformændene C.N. Kakouris, G.C. Rodríguez Iglesias og J.L. Murray samt dommerne G.F. Mancini, R. Joliet, M. Diez de Velasco, P.J.G. Kapteyn og D.A.O. Edward,

generaladvokat: W. Van Gerven
justitssekretær: fuldmægtig D. Triantafyllou,

* Processprog: engelsk.

efter at der er indgivet skriftlige indlæg af:

— Rochdale Borough Council ved M. Beloff, QC, og Barrister S. Sauvain

— Stewart John Anders ved D. Vaughan, QC, og Barrister W. Elland

— Det Forenede Kongerige ved J. Hay, Treasury Solicitor's Department, bistået af Barrister N. Paines, som befuldmægtigede

— Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved E. White, Kommissionens Juridiske Tjeneste, som befuldmægtiget,

på grundlag af retsmøderapporten,

efter at der er afgivet mundtlige indlæg i retsmødet den 2. juni 1992 af Rochdale Borough Council, af Stewart John Anders, af Det Forenede Kongerige ved L. Hudson, bistået af Attorney General Sir N. Lyell, QC, som befuldmægtigede, og af Kommissionen ved A. Ridout, der er udstationeret som national ekspert ved Kommissionens Juridiske Tjeneste, som befuldmægtiget,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 8. juli 1992,

afsagt følgende

Dom

1 Ved kendelse af 28. juni 1988 indgået til Domstolen den 19. oktober 1988 har High Court of Justice, Queen's Bench Division, i henhold til EØF-traktatens artikel 177 forelagt en række præjudicielle spørgsmål vedrørende fortolkningen af traktatens artikel 30 og 36.

2 Disse spørgsmål er blevet rejst under en sag anlagt af Rochdale Borough Council mod Steward John Anders for overtrædelse af sections 47 og 59 i Shops Act 1950, idet han holdt sine detailforretninger åbne for kundebetjening om søndagen, uden der var tale om sådan handel, som nævnes i det femte tillæg til Shops Act 1950.

3 Det femte tillæg til Shops Act 1950 angiver de varer, detailforretninger som en undtagelse må sælge om søndagen. Der er navnlig tale om alkoholholdige drikkevarer, visse fødevarer, tobak, aviser og andre dagligvarer.

4 Anders gjorde for den nationale domstol gældende, at bestemmelserne i Shops Act er en foranstaltning med tilsvarende virkning som en kvantitativ indførselsrestriktion efter traktatens artikel 30, der ikke er begrundet i artikel 36, eftersom forbuddet mod detailhandel om søndagen begrænser samhandelen i Fællesskabet i større omfang end nødvendigt for at sikre beskyttelse af principperne i traktatens artikel 36.

5 Under hensyn til disse argumenter udsatte High Court of Justice, Queen's Bench Division, sagen, og forelagde Domstolen følgende spørgsmål til præjudiciel afgørelse:

»1) Såfremt der i en medlemsstat gælder et forbud mod, at detailforretninger holdes åbne om søndagen med henblik på salg af varer til kunder — dog at visse, nærmere angivne artikler lovligt kan sælges — og forbuddet bevirker en reel nedgang i vareomsætningen i de nævnte forretninger, herunder af varer fremstillet i andre medlemsstater, samt en tilsvarende nedgang i vareindførslerne

fra andre medlemsstater, er et sådant forbud da en foranstaltning med tilsvarende virkning som en kvantitativ indførselsrestriktion efter traktatens artikel 30?

2) Såfremt spørgsmål 1 besvares bekræftende, er en sådan foranstaltning da omfattet af nogen af undtagelserne i artikel 36 fra bestemmelsen i artikel 30 eller af nogen anden undtagelse med hjemmel i fællesskabsretten?

3) Foreligger der — af betydning for svaret på spørgsmål 1 eller spørgsmål 2 — noget forhold, som bevirker, at den omhandlede foranstaltning må betragtes som et middel til vilkårlig forskelsbehandling, som en skjult begrænsning af samhandlen mellem medlemsstaterne eller som en uforholdsmæssig eller af anden grund uretmæssig foranstaltning?

4) Såfremt det i spørgsmål 1 nævnte forbud er i strid med artikel 30, og det ikke kan opretholdes med hjemmel i artikel 36, bortfalder grundlaget for at håndhæve forbuddet over for en erhvervsdrivende i medlemsstaten da i det hele, eller mister forbuddet alene sin virkning i det omfang, det berører handel med varer, der er fremstillet i eller indført fra andre medlemsstater?«

6 Efter afsigelsen af forelæggelseskendelsen fastslog Domstolen i dom af 23. november 1989 (sag C-145/88, B & Q, Sml. s. 3851), at traktatens artikel 30 skal fortolkes således, at det heri fastsatte forbud ikke finder anvendelse på nationale bestemmelser, hvorefter detailforretninger ikke må holdes åbne som søndagen, såfremt de begrænsninger af samhandlen inden for Fællesskabet, der måtte følge heraf, ikke går ud over, hvad der er karakteristisk for bestemmelser af denne art.

7 Senere fastslog Domstolen i domme af 28. februar 1991 (sag C-312/89, Conforama, Sml. I, s. 997, og sag C-332/89, Marchandise, Sml. I, s. 1027), at traktatens artikel 30 skal fortolkes således, at det deri fastsatte forbud ikke finder anvendelse på nationale bestemmelser om forbud mod beskæftigelse af arbejdstagere om søndagen.

8 Efter at være blevet underrettet om disse tre domme meddelte den nationale retsinstans ved skrivelse af 13. juni 1993 Domstolen, at navnlig på baggrund af dommen i B & Q-sagen havde de tre første spørgsmål ikke længere noget formål, men at det stadig var fornødent med en afgørelse af det fjerde spørgsmål.

9 Hvad nærmere angår sagens faktiske omstændigheder, de i hovedsagen gældende retsforskrifter, retsforhandlingernes forløb samt parternes skriftlige indlæg henvises til retsmøderapporten. Disse omstændigheder omtales derfor kun i det følgende i det omfang, det er nødvendigt for forståelsen af Domstolens argumentation.

10 Det bemærkes, at Domstolen i dom af dags dato i sag C-169/91 (Council of the City of Stoke-on-Trent og Norwich City Council), der drejer sig om bestemmelser, der i det væsentlige er de samme som i nærværende sag, har fastslået, at traktatens artikel 30 skal fortolkes således, at det heri fastsatte forbud ikke finder anvendelse på nationale bestemmelser, hvorefter detailforretninger ikke må holdes åbne om søndagen.

11 Heraf følger, at det ligeledes er ufornødent at besvare det fjerde spørgsmål.

Sagens omkostninger

12 De udgifter, der er afholdt af Det Forenede Kongerige og af Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber, som har afgivet indlæg for Domstolen, kan ikke erstattes. Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den nationale domstol, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

kender

DOMSTOLEN

vedrørende de spørgsmål, der er forelagt af High Court of Justice, Queen's Bench Division, ved kendelse af 28. juni 1988, for ret:

Det er ufornødent at besvare de stillede spørgsmål.

Due Kakouris Rodríguez Iglesias Murray

Mancini Joliet Diez de Valasco Kapteyn Edward

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 16. december 1992.

J.-G. Giraud
Justitssekretær

O. Due
Præsident